

Liikkuvuus henkilökunnan kansainvälisyysosaamisen kartuttajana

19.12.2023

Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMKin) arvoissa ja strategiassa kansainvälisyys näkyy vahvasti. Tavoitteena on mahdollistaa opiskelijoille ja henkilöstölle kansainvälisyys osaksi opiskelua tai työtä sekä edistää kykyä toimia monikulttuurisessa ympäristössä (Seinäjoen ammattikorkeakoulu, 2019). Opettajille ja muissa työtehtävissä toimiville liikkuvuusjaksot SeAMKin yhteistyökorkeakouluissa ovat yksi keino kehittää kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamistaan. Kansainvälisyysosaamistaan voi kehittää myös ottamalla ulkomainen opettaja- tai henkilökuntaliikkuja osaksi omaa opetustaan tai muuta työtä. Liikkuvuus ja kotikansainvälisyys nivoutuvat vahvasti yhteen saapuvan ja lähtevän liikkuvuuden kautta.

Korkeakoulun työntekijän oma innostus ja motivaatio kansainvälisyyskokemukseen toimii monesti lähtökohtana liikkuvuusjaksolle lähtemiselle tai ulkomaisen liikkujan vastaanottamiselle osaksi omaa opetusta tai muuta työtehtävää. Toisinaan ulkomaisille työmatkoille lähteminen tai ulkomaisen liikkujan vastaanottaminen voi olla kiinteä osa henkilön työtehtäviä tai toimenkuvaa.

Opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuuksissa on monia erilaisia toteuttamistapoja. Opettajaliikkuvuuden käytänteisiin kuuluu, että opettajan opetus vastaanottavassa korkeakoulussa on osa vastaanottavan oppilaitoksen opetustoimintaa. Henkilökuntaliikkuvuuksissa painottuvat useasti ammatillinen kehittyminen ja hyvien käytäntöjen vaihto kollegojen kesken. Opettajatkin voivat osallistua henkilökuntavaihtoon.

Opettajaliikkuvuuksien eri muodot

SeAMKissa opettajaliikkuvuuksien toteuttamismuotoina voidaan nostaa esille mm. opetusvierailut, vastavuoroiset opettajaliikkuvuudet, intensiivikurssiliikkuvuudet ja verkostoliikkuvuudet sekä uusimpina muotoina monimuotoiset (ns. Blended Mobility –tyyppiset) ja virtuaaliset opettajaliikkuvuudet.

Opetusvierailuilla tarkoitetaan lyhytkestoisia, yleensä noin viikon mittaisia vierailuja yhteistyökorkeakouluihin, joissa opettaja opettaa muutamia oppitunteja vastaanottavan korkeakoulun jollakin opintojaksolla ilman etukäteen sovittua vastavuoroista opettajaliikkuvuutta. Vastavuoroinen opettajaliikkuvuus tarkoittaa puolestaan esimerkiksi sitä, että kahden korkeakoulun saman alan opettajat vierailevat toistensa opintojaksoilla opettajina. Tavoitteena on se, että opetusvierailut jatkuisivat säännöllisenä vuodesta toiseen ja toisivat siten kansainvälisen näkökulman kiinteäksi osaksi kyseessä olevaa opintojaksoa puolin ja toisin. Saapuvat opettajaliikkuvuudet tuovat ulkomaisen opettajan kautta opintojaksolle osallistuville opiskelijaryhmille kotikansainvälisyyttä.

Kansainvälisessä yhteistyössä toteutetuilla intensiivikursseilla opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kahden tai useamman korkeakoulun opettajien kesken. Samankaltaista opettajaliikkuvuutta on myös verkostoliikkuvuus, jossa on mukana useampi korkeakoulu useammasta eri maasta ja useampi opettaja, jotka yhdessä työstävät opetuksen sisällön ja toteuttavat intensiivikurssin opetuksen yhteistyönä. Intensiivi- ja verkostoliikkuvuudessa opetuksen toteutuspaikka päätetään yhdessä ja myös opiskelijat liikkuvat opettajien mukana. Osalle osallistuvista opettajista ja opiskelijoista tämä on fyysistä liikkuvuutta ja osalle kotikansainvälisyyttä.

Koronapandemian myötä opettajaliikkuvuuksia alettiin toteuttaa myös virtuaalisesti lisääntyvissä määrin. Virtuaaliliikkuvuudessa opettaja on kotimaassaan ja opiskelijat toisessa maassa. Kyseessä voi olla myös kahden tai useamman korkeakoulun välinen yhteinen virtuaalinen toteutus, jossa opetukseen osallistuu useita opettajia eri maista, ja he tuovat mukaan yhteisille virtuaalisille oppitunneille myös opiskelijaryhmänsä.

Uudentyyppinen monimuotoinen (ns. Blended Mobility –tyyppinen) liikkuvuus yhdistää fyysiset intensiivikurssit ja virtuaalisen liikkuvuuden. Monimuotoisessa liikkuvuudessa useamman maan opiskelijat ja opettajat osallistuvat yhteiselle virtuaaliselle osuudelle sekä yhteiselle fyysisen liikkuvuuden jaksolle suorittaakseen yhteisen opintojakson. Monimuotoisten liikkuvuuksien toteuttamisessa tarvitaan paljon opettajien välistä etukäteissuunnittelua sekä yhteistyötä niin opetuksen sisällöissä kuin myös käytännön järjestelyissä.

Henkilökuntaliikkuvuus

Opetushenkilökunnan liikkuvuuden lisäksi myös muun henkilökunnan liikkuvuusjaksot ovat tärkeitä ammattikorkeakoulun kansainvälisen yhteistyön ja se kehittämisen varmistamiseksi. SeAMKissa henkilökuntaliikkuvuuden muotoihin nähdään kuuluvan mm. yhteistyön käynnistämiseen tai kehittämiseen tähtäävät kokousmatkat, tutkintoyhteistyön kehittämiseen liittyvät vierailut, benchmarking-vierailut mutta myös liikkujan oman osaamisen ja työn kehittämiseen tähtäävät liikkuvuusjaksot sekä lähtevien että saapuvien liikkuvuuksien osalta. Useasti osallistutaan myös ulkomaisen yhteistyökorkeakoulun järjestämille

kansainvälisyysviikoille ja myös SeAMKissa järjestettävät kansainvälisyysviikot ovat houkutelleet runsaasti osallistujia ulkomaisista yhteistyökorkeakouluista. Kansainväliseen tutkimus-, kehittämis- ja hanketoimintaan liittyy luonnollisesti paljon niin saapuvaa kuin lähtevää henkilökuntaliikkuvuutta.

Henkilökuntaliikkuvuusjaksot ovat kestoltaan useasti työviikon mittaisia ja niihin voivat osallistua eri alojen asiantuntijat kansainvälisyyspalveluista, opiskelijapalveluista, viestintä- ja markkinointitiimistä, talous- ja henkilöstöhallinnosta, TKI-toiminnoista, IT-palveluista ja muista ammattikorkeakoulun toiminnoista. Monesti myös opetushenkilökunta, esimiehet ja ammattikorkeakoulun johto toteuttavat henkilökuntaliikkuvuutta kansainvälisyyden edistämiseksi ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä oman kansainvälisyysosaamisensa kehittämiseksi.

Henkilökuntaliikkuvuusjaksoissa on hyvä huomioida, että myös ne voivat olla sekä lähteviä että saapuvia liikkuvuusjaksoja. Saapuvat henkilökuntaliikkujat tuovat mukanaan kotikansainvälisyyttä korkeakoulun kampukselle ja työntekijöiden arkeen. Koronapandemian myötä erilaiset teams- ja zoom-välitteiset virtuaaliset neuvottelu- ja kokoustapaamiset ovat lisääntyneet korkeakoulujen työtekijöiden välillä kautta koko maailman, mutta ne eivät ole varsinaisia virtuaalisia liikkuvuusjaksoja. Varsinaiset virtuaaliset henkilökuntaliikkuvuudet ovat vielä kehittymisvaiheessaan.

Liikkuvuusjakson tuoma kokemus ja kansainvälisyysosaamisen kehittyminen

Liikkuvuusjaksojen tuottamaa kokemusten kertymistä ja kansainvälisyysosaamisen kehittymistä kartoitetaan monin tavoin. SeAMKin opettajien ja henkilökunnan liikkuvuusjaksojen palautteessa esimerkiksi Erasmus+ liikkuvuushankkeen 2020 – 2023 loppuraportin mukaan nousevat esille erityisesti kehittyminen kansainvälisessä verkostoitumisessa, kulttuuri- ja kielikompetenssin lisääntyminen, yhteistyökorkeakoulujen hyvistä käytänteistä oppiminen ja työhyvinvoinnin lisääntyminen. (sisäinen tietolähde, 2023)

Kun tarkastellaan SeAMKiin opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuusjaksolle saapuneiden henkilöiden palautetta, niin esimerkiksi SeAMKissa syksyllä 2022 järjestetylle kansainvälisyysviikolle osallistuneet ulkomaiset opettajat ja henkilökunnan jäsenet nostivat esille liikkuvuusjakson hyötyinä verkostoitumisen oman alan kollegoiden kanssa, workshopeissa tapahtuneen yhteisen tekemisen uusien ajatusten antajana, toistensa parhaista kokemuksista ammentamisen ja oppimisen sekä sisällöllisen oppimisen asiantuntijaesityksistä. (sisäinen tietolähde, 2022)

Opettajien ja henkilökunnan jäsenten liikkuvuusjaksot tuovat omakohtaisia kansainvälisyyskokemuksia ja uusia näkökulmia liikkujan omaan työhön ja ovat tärkeitä jo sellaisenaan. Tämän lisäksi kansainvälinen liikkuvuusyhteistyö ja vuorovaikutus ylläpitävät ja edistävät korkeakoulun kansainvälisyyttä kokonaisuutenaan. Käytännössä korkeakoulujen välinen kansainvälinen yhteistyö perustuu henkilöiden väliseen yhteistyöhön. Ilman sitä kansainvälisyys ei pysy yllä eikä kehity. Näin ollen on tarpeen toteuttaa kansainvälisiä opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuuksia, jotta korkeakoulun arvoissa ja strategiassa olevat kansainvälisyystavoitteet toteutuvat.

Marjo Arola
Kansainvälisyyspäällikkö
SeAMK Kansainvälisen opetuksen palvelut

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. (2019). SeAMK strategia 2020–2024 (2030).
https://app-staging.seamk.hion.dev/seamk-info/organisaatio/strategia-ja-laatu/